

Eesti Keskkonnanjuhtimise Assotsiatsiooni teabeleht ilmub kolm korda aastas ning on mõeldud assotsiatsiooni liikmete ja laiemale üldsuse teavitamiseks EKJA tegevusest ja keskkonnanjuhtimisest.

SISUKORD

LK 2–3

Tõnis Meriste. EKJA käis Ungaris

LK 2

ISO 14001 STATISTIKA

LK 4–6

UUDISEID EUROOPAST

LK 7

Piret Kuldna. Säästva arengu interneti-sõnastik – SASS

LK 8–9

Heather Worosz. Jätkusuutlik ettevõtlus. Ühise tuleviku ülesehitamine

LK 9

ISO 14000 sarja uus standard

LK 10

Evelin Urbel-Piirsalu. Keskkonnanstrateegia 2030 ja keskkonnategevuskava 2007–2013

LK 11

Karin Kilk. ECO-NET.EE – jätkusuutliku ettevõtja teabeallikas

LK 12

TRÜKISED

- Jäätmearuandluse juhendmaterjal
- Euroopa Ühenduse ökomärgise taotlemine

MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL

KONTAKTID:

Eesti Keskkonnanjuhtimise Assotsiatsioon
Pk 160, 10502 Tallinn
Tel: +372 627 6100
Faks: +372 627 6101
E-post: ekja@ekja.ee
www.ekja.ee

Head EKJA liikmed,

2006. aastale tagasi mõeldes saab vaid nõustuda keskkonnaministri Rein Randveri tõdemusega, et olulisemad keskkonnanalased saavutused 2006. aastal olid Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030 kinnitamine, elukeskkonna rakenduskava ja metsaseaduse valmimine, samuti õlifondi loomise ettevalmistamine, põlevkivi kasutamise riikliku arengukava koostamine, keskkonnastutuse seaduse ettevalmistamine ning Riikliku Looduskaitsekeskuse asutamine.

Olulisim neist tegemistest on riigi keskkonnapoliitika suunda ja ettevõtete, sealhulgas meie organisatsiooni liikmete tegemisi mõjutav keskkonnanstrateegia aastani 2030. Keskkonnanstrateegias püstitatud eesmärkideni jõudmiseks on riigieelarvestrateegia 2007–2013 osana vastu võetud elukeskkonna parendamise rakenduskava, millega määratletakse, kuidas riik kasutab eeloleval seitsmel aastal keskkonnavaldkonnas ligikaudu 10 miljardit krooni Euroopa Liidu toetusi ja eelarveraha.

Keskkonnaministeerium valmistas ettevõtte seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille peamine eesmärk on õlifondi loomine. Fond tagaks riikliku reostustõrje valmiduse lähtudes “saastaja maksab” põhimõttest. Kui veeseaduse muudatus saab kooskõlastuse kõigilt valdkonnaga seotud ministeeriumidelt, siis suureneb Eesti reostustõrjevõimekus, sest riigil õnnestuks finantseerida aastate jooksul miljardite kroonide eest vajalikku tehnikat.

2006. aastal toetas valitsus ettepanekut peatada põlevkivi kaevandamise lubade taotluste menetlemine põlevkivi riikliku arengukava kinnitamiseni. Mõeldud aastal alustas Keskkonnaministeerium põlevkivi kasutamise riikliku arengukava koostamist, mis tuleb Vabariigi Valitsusele esitada 1. mail 2007.

Aasta tagasi, 1. jaanuaril 2006 asutati Keskkonnaministeeriumi valitsemis-

alas uus riigiasutus – Riiklik Looduskaitsekeskus (LKK). Looduskaitsekeskuse ülesanne on looduskaitse praktiline korraldamine ning looduskaitset puudutavate otsuste osas arvamuste andmine. LKK loomisega lahutati looduskaitse valitsemine ja korraldamine. LKK katab kogu Eesti, luues võrdsed võimalused kõikide väärtuslike alade kaitseks.

1. jaanuaril 2007 jõustunud metsaseaduse eesmärk on aga tagada Eesti metsade säästlik kasutamine. Selle eesmärgi täitmiseks on täiendatud metsa uuendamise nõudeid ja järelevalveks õiguslike tingimusi. Samas kompenseeritakse metsaomanikele esitatavaid suuremaid nõudmisi uute toetuseliikidega (nt metsamajandamiskavade koostamist kompenseeritakse kuni 70% ulatuses).

Rõõm on tõdeda, et kõigi nimetatud oluliste, Eesti arengut pikaajaliselt suunavate kavade ja seadusaktide väljatöötamise juures on ekspertidena või huvigruppide esindajatena suuremal või vähemal määral kaasa löönud meie organisatsiooni liikmed ja EKJA roll sellise osaluse tagamisel pole olnud sugugi väike.

Soovin Teile tegusat aastat nii keskkonnanhoiumeetmete rakendamisel oma ettevõtetes kui ka tõhusat ja aktiivset kaasalöömist meie riigi tuleviku kujundamisel ja jätkusuutlikuma arengu tagamisel.

Põnevat lugemist!

Valdur Lahtvee
EKJA juhatusesimees

EESTI ESKKONNAJUHTIMISE ASSOTSIATSIOON KÄIS UNGARIS

Tõnis Meriste, Eesti Energia keskkonnajuht

EKJA liikmed Paks'i tuumaelektrijaamas, keskel loo autor

Dunapack'i paberitööstusettevõtte toorainekuhjad

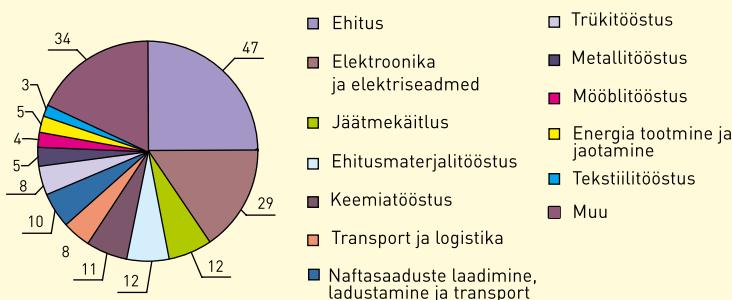
Elu Eestis on huvitav ja mitmekesine, kuid sellest väljaspool olevat nägemata jääme paljust ilma. Kindlasti oli see ka üks põhjus, miks EKJA otsustas kaeda keskkonnategevust väljaspool Eestit ning seekord ka väljaspool Põhjamaid, kellega me saageli ennast võrdleme. Seekordne sihtpunkt oli Ungari Vabariik ning sealne keskkonkakisimustele tähelepanu pööravaid ettevõtteid ühendav keskkonnaorganisatsioon KÖVET. Oktoobrikuus toimunud reis polnud mitte ainult reis soojemasse kliimasse ning huvitava sugulaskultuuri manu. EKJA jaoks oli see ka tagasitulek oma juurte juurde. Oli ju KÖVET mingil määral osaline EKJA sünnilo juures.

Jahedast Tallinnast Helsingi kaudu Budapesti jõudes võttis saabujaid vastu soe sombune ja ärev madjarite riik. Parasjagu tähistati 1956. aasta ülestõusu, mis peaminister Ferenc Gyurcsány vankumatu tagasiastumisest keeldumise tõttu oli veel mõne päeva eest taas vägivaldseks kiskunud. Põhjusena ikka see, et peaminister ei astunud tagasi pärast valimisaeget ülestunnistust rahvale riigi majandusolukorra ilusamaks valetamise kohta. Seda keevali-

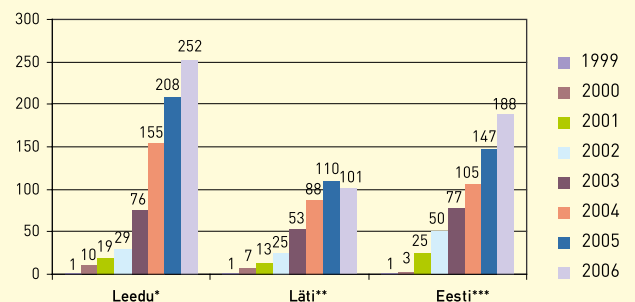
Ungari parlamendihoone kolm päeva pärast 1956. a revolutsiooni 50-aastapäeva tähistamist

ISO 14001 sertifikaadid tegevusalade kaupa

Eesti Kvaliteediühingu kodulehe (www.eaq.ee) andmetel (jaanuar 2007).

ISO 14001 juurutanud ettevõtete arv Balti riikides (1999–2006)

* Leedu Standardinõukogu: www.lsd.lt

*** Eesti Kvaliteediühing: www.eaq.ee

** Läti Kvaliteediühing: www.lka.lv

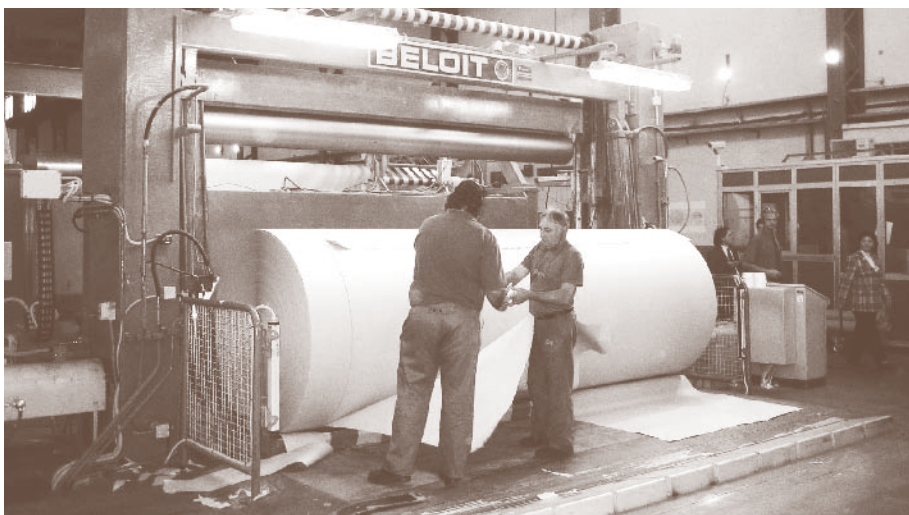

sed ungarlased enam välja ei kannatanud. Parlamendihoone ümbruse tänavatel oli tunda rahutuste hõngu. Seal olid ajutised teisaldatavad traataiad, liikusid politsei-patrullid ja ka meil tuli anda seletusi oma päritoluma kohta. Samas oli tunne siiski turvaline. Parlamendihoonest eemal aga oli vaikne ja rahulik, tänavad elasid oma elu ning tänu endiselt soojale ilmale sai õhtu-einet süüa väljas vähem kui sada meetrit Doonau kaldast.

Võõrustajad olid EKJA-le külastamiseks välja valinud kaks väga huvitavat objekti – Paksi aatomielektrijaama ja Dunapacki paberivabriku. Mõlemani jõudmiseks tuli teha paaritunnine bussisõit lõuna poole. Ettevõtete külastamisele kulus terve päev. Tegemist oli kahe erineva objektiga, ka info jagamisele läheneti erinevalt.

Paksi aatomielektrijaamas oli kõik rangelt reglementeeritud, nagu sellistes asutustes ikka. 1976. aastal ehitatud ja neljast energiaplokkist koguvõimsusega 1860 MW koosnev elektrijaam on valmistatud endise Nõukogude Liidu (generaatorid) ning Tšehhoslovakkia (Škoda tuumareaktorid) sõbralikus koostöös. Täna annab Paksi aatomielektrijaam ligikaudu 39,5% kogu Ungari elektritarbest. Elektrijaama territooriumile pääsemiseks tuli ette teatada ja nõutav dokument ette näidata. Turvafirma Atomix esitajalt saadud kaart tuli kaela riputada, reaktori lähedal nõuti valget peakatet ja kiivrit. Ekskursioonijuht tegutses täpselt sisseharjutatud programmi järgi, mida meie küsimused pisut häirisid. Nägime energiablokkide juhtimisruumi ehk elektrijaama aju ja ka reaktorisala ehk elektrijaama südant. Külastasime ka elektrijaama infokeskust, kus sai täiendavat infot tuumaenergeetika, Paksi jaama põhimõttelise tehnilise lahenduse ning radioaktiivsuse kohta üldisemalt.

Dunapacki paberitööstus võttis meid vastu sõbraliku müraga ning võimalusega pea kõike käega katsuda. Tegemist on rahvusvahelise kontserni kuuluva ettevõttega, mis kasutab toormena peaaesjalikult vanapaberit ning toodab sellest pappi ja pakkepaberit. Tehase esindajate juhtimisel nägime kogu tootmisprotsessi alates toorainelaost kuni valmistoodanguni ning heitvee puhastamiseni. Tootmine polnud küll nagu klantspildil, kuid seadmete vanust arvestades üsna tõepärane. Lisaks tehases ringkäigule saime koosolekuruumis põhjalikuma ülevaate Dunapacki majandustegevusest. Kuulajatel oli võimalik teha näpu-

Vanapaberist toodetud pakkepaberirull Dunapack'is

tööd – papist mobiilialus, pliatsihoidja või poiss/tüdruk kokku voltida. See muutis infovahetuse mõnusamaks.

Külastuse viimase päeva pühendasime oma võõrustajale – KÖVET-ile, kuhu kuulub 73 ettevõtet. Lisaks tehakse koostööd 21 assotsieerunud liikmega. Paljuski sarnaneb KÖVET EKJA-ga. Organisatsiooni meeskonda kuulub 10 noort ja hakkajat inimest, kes peale projektide läbiviimisele osutavad ka konsultatsiooniteenust. KÖVET ise tutvustab ennast oma infomaterjalides kui sõltumatut ja pragmaatilist valitsusvälist organisatsiooni, kes otsib lahendusi, mitte konflikte. Peale sellele on KÖVET organisatsioon, kes tõstab ettevõtete teadlikkust ja kompetentsi keskkonnanjuhtimise ja sotsiaalse vastutuse alal. Kogemusi on nii väikeste kui ka suurte EL või muudest allikatest rahastatud projektide elluviimisel. Organisatsioon annab asjatundlikku nõu säästva arengu küsimustes nii suurtele kui väikestele firmadele, korraldatakse foorumeid ISO 14001 omavatele ettevõtetele ning nn sotsiaalse vastutuse alase koostöö klubi tööd.

Meie omavaheline jutt keerles pärast tavapärasest tutvustusest sotsiaalse vastutuse

teemade ümber. Vaatasime ka KÖVET-i eestvedamisel valminud tunnipikkust filmi ettevõtete sotsiaalsest vastutusest (corporate social responsibility) ning arutlesime selle rakendamise võimaluste üle Eestis. Lahkumiskingina sai meist igaüks kaasa ka purgitäie keskkonnasõbralikult ja jätkusuutlikult valmistatud moosi.

Mis see reis siis EKJA-le andis? Tutvusime teise riigi kogemustega keskkonnanjuhtimise lahendamise ja keskkonnainfo edastamisega huvigruppidele. Tutvusime analoogilise organisatsiooniga Ungaris ehk siis KÖVET-iga. Nägime Ungari kaudu loodust ning ilusat Budapesti linna ja nautisime sooja sügisilma. Vähemoluline pole ka see, et saime omavahel paremini tuttavaks. Eestis on suurte koosolekutel või koolitustel jäigem ja tõisem õhkkond. Vabas ning mitteformaalses õhkkonnas sai nii mõnigi mure selgemaks räägitud ning üksteist paljuparemitundmaõpitud. Arvan, et kõigil osalejail oli sellest palju kasu. Ehk motiveerib kuuldu, nähtu ja kogetu järgmisest reist aktiivsemalt osavõtma. Loodame, et see ei jää EKJA viimaseks väljasõiduks, vaid kujuneb pigem heaks tavaks.

LIIKMED

Eesti Keskkonnanjuhtimise Assotsiatsiooni liikmeskond koosneb tegevliikmetest ja toetajaliikmetest. Tegevliige on ettevõtlusega tegelev juriidiline isik, riigiasutus või omavalitsus, kes tunnustab ja järgib assotsiatsiooni põhikirja ning maksab liikmemaksu. Tegevliikmel on üldkoosolekul hääleõigus.

Toetajaliige on juriidiline või füüsiline isik, kes on huvitatud assotsiatsiooni aktiivselt või passiivselt tegutsemisest ja osalemisest ühisüritustel. Toetajaliikmel ei ole üldkoosolekul hääleõigust, kuid ta maksab liikmemaksu. Liikmeks astumise infot leiab EKJA kodulehelt (www.ekja.ee).

Eesti Keskkonnanjuhtimise Assotsiatsiooni liikmed

TEGEVLIIKMED: AS Kunda Nordic Tsement*, AS Eesti Raudtee*, YIT Ehitus*, AS EKSEKO*, AS Eesti Energia*, ELLE OÜ*, AS Tallinna Vesi*, Cleanaway Eesti AS*, AS Tallinna Sadam*, Langham OÜ*, Ragn-Sells AS, Bureau Veritas Eesti OÜ, Dulevo OÜ, Riigimetsa Majandamise Keskus, maxit Estonia AS, AS Irbistero, OÜ J. R. Technoconsult, Integre OÜ, AS Teede REV-2, AS Rakvere Lihakombinaat, Elcoteq Tallinn AS*, Stoneridge Electronics AS, AS Enprima Estivo, Det Norske Veritas Eesti OÜ, Tallinna Prügila AS

TOETAJALIIKMED: ABB AS*, SEI-Tallinn*, Kertu-Liisa Terk*, Olavi Tammemäe*, Eike Riis, OÜ Hendrikson & Ko, AS TALTER, AS ELTEK, Alexander Efremov, AS K&H, Aleksandra Betmanova, OÜ TJO Konsultatsioonid, Kalev Lindal, Leelo M. Umbasaar, Ants Tammepeu, Anni Turro, AS ASPI, AS JALAX, Peeter Saks, AS ORTO, AS Mistra-Autex, Lembit Lait, AS ESTKO, Peep Pöbblu, Rein Hunt, Celander Ehitus, AS Metroserit

* Asutajaliikmed

UUDISEID EUROOPAST

REACH KIIDETI SUURE HÄALENAMUSEGA HEAKS

Euroopa Parlament kiitis 13. detsembril 2006 pärast pikki kõnelusi heaks kemikaalide registreerimist, hindamist, kasutamise lubamist ja piiramist reguleeriva REACH-määruse. REACH-i peetakse Euroopa Liidu viimase 20 aasta kõige olulisemaks õiguslikuks ettekirjutuseks, millega kohustatakse tootjaid ja importijaid viima läbi kemikaalide tervise- ja ohutusteste Euroopa turul. Registreerida tuleb kõik ained, mida toodetakse või imporditakse üle ühe tonni aastas. Kõige ohtlikumad ained tuleb asendada ohutumate ainetega ning tootjad peavad esitama vastavad asenduskaavad. Kui alternatiive ei ole, peavad tootjad esitama teadusuuringute ja arenduskavad võimalike alternatiivide leidmiseks.

Vastava määruse eelnõu muudetud versiooni sisaldava kompromissmuudatusetepaneku poolt hääletas 529, vastu oli 98 ja erapooletuks jäi 24 parlamendisaadikut. Raportöör Guido Sacconi Itaaliast ütles hääletusele eelnenud arutelul: *“Selle kokkuleppeni jõudmiseks pidime ronime Himaalaja tippu. Päriselus ma sinna tippu ei jõuaks, sest ehkki olen alpinist, ei ole*

UUDISEID EUROOPAST

ma nii hea alpinist.” Ta lisas, et olulisim on, et nüüd on olemas kõige rohkem muret tekitavaid aineid hõlmav õigusakt.

EL-i kemikaalide direktiivi ehk REACH-i eesmärk on kaitsta tarbijat ja looduskeskkonda. Euroopa Komisjoni põhjenduste järgi vähendab kemikaalide kasutamise rangem reguleerimine allergia, hingamisteede ja vähihaiguste levikut. Lisaks rahvatervise ja keskkonna kaitsmisele peaks määrus aitama kaasa tööstussektori konkurentsivõime parandamisele ning ühiskonna toimimisele. Eelkõige püütakse REACH-i puhul leida tasakaal tööstusele esitatavate nõudmiste ning tervise- ja keskkonnakaitsenõudmiste vahel. REACH vahetab välja 40 õigusakti ning seni kehtinud duaalse süsteemi, milles tehti vahet enne ja pärast 1981. aastat turule toodud ainete vahel.

Uue süsteemi alusel tuleb registreerida kõik ained, mida toodetakse või imporditakse üle ühe tonni aastas. Euroopa Liidus kasutusel olevast umbes 100 000 ainest tuleb seega registreerida 30 000. Aineid hakkab registreerima ning nende kasutamist lubama selleks asutatav Euroopa Kemikaalide Agentuur asukohaga Helsingis. Aineid hakatakse registreerima järk-järgult ning ajakava ja see, milliseid andmeid registreerimisel nõutakse, sõltub toodetavast kogusest ja aine võimalikust ohtlikusest. Registreerimisprotsess peab olema lõpule viidud 11 aasta jooksul. Umbes pooled registreeritavatest ainetest tuleb testida terviseohutuse seisukohast. Kui aine registreerib ettevõtete grupp, kaetakse registreerimiskulud proportsionaalselt tootmismahuga. Kasutamise lubamist tuleb taotleda kõige ohtlikumate ainete

UUDISEID EUROOPAST

kategooriasse kuuluvatele ainetele, mida on hinnangute kohaselt 3000. Kõige ohtlikumad on nt vähkitekitavad, reproduktiivtoksilised või mutageensed ained.

“Eestis mõjutab see väga paljusid ettevõtteid,” kommenteeris uut määrust majandusministeeriumi peaspetsialist Diana Maurer. “Kõige otsesemalt muidugi keemiatööstust, ent tegelikult kõiki tööstussektoreid, mis vähegi kemikaale kasutavad – tekstiili- ja trükitööstust, metalli- ja puidutööstust, elektroonikat. Kulutusi peab tegema eelkõige keemiatööstus, mis aga kergitab kemikaalide hinda ja muudab nii pilti juba kõigi ettevõtete jaoks,” selgitas Maurer.

Eesti Keemiatööstuse Liidu tegevdirektor Hallar Meybaumi sõnul on REACH-i hea külg see, et väikefirmade jaoks on testimisnõudeid ja ka bürokraatiat lihtsustatud. Miinus on aga see, et ohtlikule kemikaalile luba taotledes tuleb välja pakkuda ka ohutum alternatiiv ja sellele üleminekukava. Näiteks Silmetil ja Viru Keemia Grupil on ilmselt vähe lootust leida EL-ist partnereid, kellega kulusid jagada, sest need ettevõtted tegelevad väga spetsiifiliste muldmetallide ja kemikaalidega.

Kuna täiskogu kiitis kompromissettepaneku heaks, jõustub määrus 1. juunil 2007. aastal. Määruse registreerimise ning kasutamise lubamise peatükke peab hakama rakendama üks aasta pärast määruse jõustumist. Selleks ajaks peab olema asutatud ka Euroopa Kemikaalide Agentuur.

Lisateave:

<http://ec.europa.eu/environment/chemicals/reach>

EUROOPA LIIT HINDAS KESKKONNAETTEVÕTETE OLUKORDA

Keskkonnaettevõtted on ettevõtted, mis toodavad kaupu ja teenuseid, et mõõta, vältida, vähendada või parandada vee, õhukeskkonnas ja pinnases tekitatud keskkonnakahju, sh jäätmeteket, müra ja kahju ökosüsteemile. Siia kuuluvad ka tehnoloogiad, tooted ja teenused, mis vähendavad keskkonnariske, saastust ja

ressursikasutust. Sektor jaguneb kahte üldkategooriasse: saastuse juhtimine ja ressurside juhtimine.

2006. aasta augustis valmis Euroopa Komisjoni keskkonnadirektoraadi tellimisel Ernst & Youngi konsultatsioonifirma poolt koostatud uurimustöö keskkonnaettevõtete hetkeolukorrast Euroopa Liidus. Uurimusest selgus, et nn keskkonnakaupade- ja teenuste Euroopa turg on väärt 227 miljardit eurot, mis moodustab 2,2 protsenti EL-i sisemajanduskoguproduktist ning eespool defineeritud kesk-

konnaettevõtetes töötab ligikaudu 3,4 miljonit inimest.

Traditsioonilised tegevused (nt jäätmemajandus) hõlmavad suure osa ressursi- ja saastuse majandamise kuludest. Uuring näitab, et jäätmemajanduse turg on küps ja seal domineerivad väga suured ettevõtted. Uuemad turusektorid nagu taastuvenergeetika ja ökoehitus kasvavad kiiremini, kuid säilitavad oma väiksuse ja killustatuse, välja arvatud tuuleenergeetika, mille on üle võtnud globaalsed energiaettevõtted.

UUDISEID EUROOPAST

EUROOPA PARLAMENDI KESKKONNAKOMISJON TOETAB JÄÄTMEHIERARHIAT

Euroopa Parlamendi keskkonnamisjoni toetas jäätmehierarhia põhimõtet, mis liigitab erinevad jäätmekäitlusmoodused nende tekitatava keskkonnamõju põhjal. Nii see põhimõte kui ka Euroopa Komisjoni pakutud temaatiline jäätmestrateegia kiideti heaks 28. novembril 2006. Ka Euroopa Parlamendi liikmed nõudsid mitmesuguseid seletusi, muuhulgas jäätmete selget eristamist kasutatavatest kõrvalsaadustest.

Euroopas toodetakse iga inimese kohta ligi 500 kg olmejäätmeid. Vähem kui kolmandik jäätmetest suunatakse taaskasutusse. 2005. aasta septembris nõudis Euroopa Komisjon 1975. aasta jäätmedirektiivi uuendamist; peamiselt selleks, et sätestada ringlussevõtu reeglid ja panna liikmesriikide kohustus arendada riiklikke jäätmete vältimise programme. Direktiivi läbivaatamine ühendab, lihtsustab ja selgitab jäätmealaseid õigusakte, aidates sellega kaasa paremale õiguskorraldusele. Jäätme- ja ressursistrateegiad on kaks seitsmest 6. keskkonnaprogrammi (2002–2012) temaatilisest strateegiast.

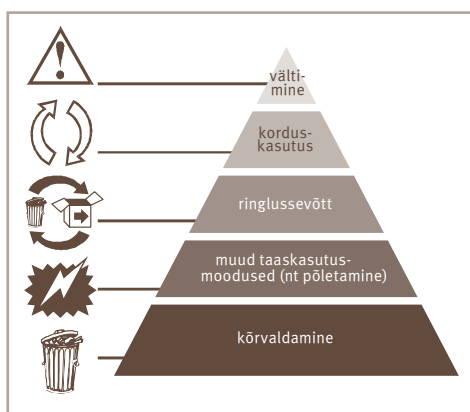
Hääletamise esimesel lugemisel kiitis keskkonnamisjoni heaks ligi 140 parandust. Nende hulgas oli 14 kompromissparandust, mille peamine läbirääkija oli Caroline Jackson. "Selle direktiiviga seoses on mitmeid probleeme, kuna direktiiv on väga laiahaardeline (...). Peame täpsustama mitmeid punkte, et vältida pidevat Euroopa Kohtu vahet käimist," selgitas Jackson.

Viieastmeline jäätmekäitlushierarhia peab jääma. Keskkonnamisjoni peab uut komisjoni soovitatud lähenemist, mis põhineb

Üle 90 protsendi kõikidest väljaminekutest tehti "vana" Euroopa Liidu 15 riigis, kus kasvas turg 7% aastatel 1999–2004. Suurimad riiklikud turud on Prantsusmaa ja Saksamaa, mis koos võtavad enda alla peaaegu poole kogu Euroopa turust. Uuringu kohaselt on lähiajal peamine keskkonnaettevõtete arengu mõjutaja seadusandlus. Teine võtmesuuna on investeringud uutes Ida-Euroopa liikmesriikides, kes peavad vastama kehtivale seadusandlusele. Nõudlus on suur näiteks pinnase taastamise ja jäätmete põletamise

UUDISEID EUROOPAST

toote olulusringil, liiga teoreetiliseks. Keskkonnamisjoni eelistab üldjuhul jääda hetkel kehtiva jäätmekäitlushierarhiapolitika juurde. See liigitab jäätmekäitluse viide kategooriasse, alustades kõige keskkonnahoidlikumast: 1) vältimine, 2) korduskasutus, 3) ringlussevõtt, 4) muud taaskasutusmoodused, 5) kõrvaldamine. Liikmesriigid võivad oma valikutes hierarhia eelistustest kõrvale kalduda, kui olulusringi hindamise ja tasuvusanalüüsiga tõestatakse, et alternatiivsed käitlusmeetodid annavad paremaid tulemusi.

Euroopa Liidu jäätmekäitlushierarhia

Jäätmete ja kõrvalsaaduste parem eristamine. Parlamendi liikmed soovivad täpsustada jäätmete ja nende kõrvalsaaduste, mida saab tööstuslikult veel kasutada, nagu näiteks klaas, metall, kompost, vahelist erinevust. Nad soovivad, et komisjon koostaks lähtuvalt olemasolevatest õigusaktidest juhtnöörid jäätmete identifitseerimiseks. Lisaks on parlamendi liikmetel ettepanek seada kriteeriumid erijuhtudeks, mil materjali või ainet ei saa nimetada jäätmeks. Kaks aastat pärast direktiivi kehtimahakkamist peaks komisjon välja pakkuma kriteeriumid kõigile jäätmekategooriatele, mida saaks

puhtama tehnoloogia järele.

Keskkonnaettevõtete toetamiseks soovitab uuring seada kõrgemaid keskkonnamisjoni eesmärke. Regulaatiivsed meetmed peaksid keskenduma kehtivate õigusaktide paremale täitmisele. Näiteks kui loimida keskkonnategevuse tulemuslikkuse nõuded ehitusstandarditesse, võib see anda hoogu ökoehituse turu arengule.

Uuringu soovitusel sisaldavad keskkonnaettevõtete võrgustiku loomist ning väike- ja keskmise suurusega ettevõtete

UUDISEID EUROOPAST

kasutada sekundaartootena – materjali või aina. Viis aastat pärast direktiivi kehtimahakkamist peaks komisjon kindlaks määrama, millised tingimused tuleks rakendada kompostile, paberile, klaasile, metallile, kasutatud rehvidele ja rõivastele.

Kohustuslikud eesmärgid. Parlamendi liikmed soovivad, et kogu jäätmete stabiiliseeruks aastaks 2012 (võrreldes 2008. aasta olukorraga). Komisjonil paluti välja pakkuda indikaatorid, et hinnata progressi ning formuleerida aastaks 2010 keskkonnahoidliku tootearenduse poliitika ja eesmärgid jäätmetekke vähendamiseks.

Liikmesriikide kohustused. Keskkonnamisjoni soovib lihtsustada riiklikes jäätmekehtivates olevaid nõudeid, et muuta need vähem bürookraatlikeks ning enam kokkusobivaks subsidiaarsuse põhimõtetega. Euroopa Parlamendi liikmed nõuavad EL liikmesriikidelt kõigi taaskasutatavate jäätmete kasutuselevõttu seal, kus see on teostatav. Riigivõimuorganid peavad tagama ohtlike jäätmete ohutu kogumise, transporti, samuti nende ladustamise ja käitlemise. Neid toiminguid tuleb läbi viia tingimustes, mis tagaks keskkonna kaitset, sealhulgas on väga oluline, et mineraalsed õliläätmekogutaks eraldi. Kõik ohtlike jäätmete käitlejad peavad omama luba.

Jäätmepõletusseadmed. Põletusseadmete ning jäätmete kui energiaallikate kasutamise osas kiitsid parlamendi liikmed heaks komisjoni poolt väljapakutud energia tõhususe kriteeriumid, kuid palusid parlamendil anda käitlejatele nende rakendamiseks rohkem aega.

Lisateave:

<http://ec.europa.eu/environment/waste/>

informeerimist arenguvõimalustest, mis on seotud uute õigusaktidega ja tehnoloogiliste uuendustega. Ligipääs rahalistele toetusele, nagu subsidiumidele ja laenule, peaks paranema.

Uurimustöö on kättesaadav:

http://ec.europa.eu/environment/enveco/industry_employment/ecoindustry2006.pdf

UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST

JUBA 5000 EUROOPA ORGANISATSIOONI ON RAKENDANUD EMAS-KOHASE KESKKONNAJUHTIMISSÜSTEEMI

Itaalias Ternis asuv hüdroelektrijaam on 5000. ettevõtte, kes registreeriti Euroopa Ühenduse keskkonnanjuhtimis- ja auditeerimissüsteemis (EMAS).

Terni jaam on 28. ettevõtte, kes rakendab EMAS-i Itaalia energiaettevõtte Endessa Italia Spa all. Endessa Italia Spa ühendab ettevõtteid, kes vabatahtlikult soovivad aidata kaasa keskkonnaseisundi parandamisele. EMAS-i rakendanud ettevõtete arv on kasvanud alates 2003. aasta detsembrist 10% aastas. Paljud ettevõtted on tööstussektorist, kuid üsna suur osa on ka teenindusettevõtted, juhtivad Euroopa korporatsioonid ning avalik sektor.

Euroopa keskkonnavolinik Stavros Dimas ütles: "Kõik organisatsioonid, kes on rakendanud EMAS-i panustavad võitlusesse kliimamuutustega ning tegutsevad keskkonnaseisundi parandamise nimel. Need vastutustundlikud

organisatsioonid on eeskujuks teistele ja ma olen neile väga tänulik."

2006. aasta 13. novembril jagas Euroopa Komisjon silmapaistvamatele EMAS-ettevõtetele autasusid. Tseremoonia toimus Ateenas. Premeeriti parimaid keskkonnalaase (nii sise- kui ka välis-) teabevahetuskampaania rakendajaid. Võitjaid hinnati selle alusel, millist infot pakkusid nad ettevõttesiseselt ja ka -väliselt. Auhindu jagati kolmes kategoorias. Pisiorganisatsiooni autasu pälvis Hispaania mittetulundusühing, kes majandab Madridi avalikul toiduaineturul suurt hulka lettideid. Väikese ja keskmise suurusega ettevõtte autasu läks Saksa maale Mainau plc-le, kes tegeleb Constance järve Mainau saarel oleva botaanikaia ja lossi hooldamisega. Suure organisatsiooni auhinna pälvis Itaalias Provincia di Bologna, kelle tegevusala on avalik haldus 60 omavalitsuses, kus on kokku 935 000 elanikku.

EMAS-i omavad organisatsioonid on väga erineva tausta ja tegevusalaga. Suur osa registreeritud organisatsioonidest kuulub

tööstussektorisse, eriti toidu- ja keemia-tööstusesse. Ent viimastel aastatel on liitujate seas üha enam teenindusasutusi, peamiselt turismiettevõtteid, ning avalik sektor (s.t omavalitsused, riigiasutused, koolid jt).

Euroopa suurtest eraettevõtetest on mõnel, DaimlerChrysler, Total, Vodafone, Siemens ja Nestle, lausa mitu EMAS-registreeringut (NB! Seda seetõttu, et EMAS-registreering on enamasti seotud asukohaga). EMAS-i skeem on jõudnud edukalt ka mittetööstussektoreisse, nagu turism ja spordiüritused. Viimaste puhul vääriavad tähelepanu 2006. aasta taliolümpiamängud Itaalias, Torinos. Kaheksa olümpiamängude korraldusega seotud omavalitsust liitusid skeemiga just enne mängu, ühinedes paljude Euroopa kohalike omavalitsuste ja riigiasutustega. Samal ajal kui Euroopa Parlament on EMAS-i rakendamisega juba poolel teel astub Euroopa Investeerimispank alles esimesi samme. 2005. aastal rakendasid EMAS-i neli Euroopa Komisjoni peadirektoraati. Selle saavutusega on komisjon suurim EMAS-skeemiga ühinenud avaliku sektori organisatsioon ning annab sellega eeskju ka teistele avaliku sektori institutsioonidele.

Lisateave:

<http://ec.europa.eu/environment/emas>

ESIALGNE OTSUS KASVUHOONEGAASIDE LUBATUD HEITKOGUSTE RIIKLIKE JAOTUSKAVADE KOHTA AASTATEKS 2008 – 2012

Euroopa Komisjon on kindlal seisukohal, et Euroopa Liidu liikmesriigid peavad saavutama Kyoto protokollist tulenevad kasvuhooonegaaside emissioonide tasemed.

Kõigil EL liikmesriikidel oli kohustus koostada EL-i kasvuhooonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise skeemi (EU Emission Trading Scheme, ETS) raames 2006. aastal lubatud heitkoguste riiklik jaotuskava intensiivse energiakasutusega ettevõtetele aastateks 2008 – 2012. Esimese 10 riikliku jaotuskava alusel otustas Euroopa Komisjon vähendada CO₂ määrat 7% võrra jaotuskavades pakutust ja 2005. aasta heitkogustest. See plaan puudutab Saksamaad, Kreekat, Iirimaa, Läti, Leedut, Luksemburgi, Maltat, Slovakkia, Rootsi ning Ühendkuningriiki. Neil riikidel lasus EU ETS esimesel kauplemisperioodil (2005 – 2007) 42% kogu lubatud eraldise määrast. EU ETS-i eesmärk on tagada, et energeetika- ja tööstussektorist tulenevate kasvuhooonega-

side emissiooni vähenemine saavutatakse majanduslikult vähima kuluga ja aitaks Euroopa Liidul ja selle liikmetel vastata Kyoto protokollist nõuetele.

Riiklikud jaotusplaanid (NAPs – National allocation plans) määravad kindlaks iga liikmesriigi ülempiiri CO heitele ja igale ETS-i skeemis olevale käitisele/tehasele/ettevõttele CO₂ määrat.

Komisjoni ülesanne on hoolikalt kontrollida liikmesriikide esitatud jaotusplaanide 12 jaotuskriteeriumi järgi, mis on loetletud heitkogustega kauplemise direktiivis. Kriteeriumidele vastavuse hindamine peaks tagama, et jaotusplaanid on vastavuses EL-i ja liikmesriikide Kyoto protokollist kohustuste, tegelike emissioonide ja emissioonide vähendamise tehnoloogilise potentsiaaliga. Teised kriteeriumid käsitlevad mittediskrimineerimist, konkurents- ja riigitoetuste eeskirju ning tehnilisi aspekte. Komisjon võib riikliku jaotuskava heaks kiita kas osaliselt või täielikult.

Komisjon nõuab muudatusi 10-le juba hinnatud jaotuskavale, kui:

- 2008 – 2012 kaubandusperioodiks välja pakutud kogumäär (ülempiir) ei sobi kokku liikmesriikide Kyoto eesmärgiga,
- välja pakutud lubatud kogumäär ei kattu eeldatavate emissioonidega ega emissioonide vähendamise tehnoloogilise potentsiaaliga ning ei arvesta eeldatavaid muutusi majanduskasvust ja süsiniku intensiivsuses,
- ettevõtte lubatud heitkoguse määrat saavutamiseks viiakse läbi heitmevähendamise projekte kolmandates riikides (kasutades Kyoto protokollist paindlikke mehhanisme) ning ei olda vastavuses reeglita, mille kohaselt täiendavad paindlikud mehhanismid siseriiklikke tegevusi.

Komisjon teeb liikmesriikidele ettepanekud muuta riiklikke jaotuskavasid, et need oleksid vastuvõetavad. Ettepanekud muudatuste sisseviimisel kiidab komisjon kava kohe heaks. Plaanide esitamise tähtaeg oli 30. juuni 2006. Mõnel riigil on kava veel esitamata, Eesti esitas kava juulis 2006.

Lisateave:

<http://ec.europa.eu/environment/emas>

SÄÄSTVA ARENGU INTERNETISÕNASTIK – SASS

Piret Kuldna, Säästva Eesti Instituut, Säästva arendamise meetodite programm

Novembris sai Säästva Eesti Instituudil valmis Interneti-sõnastik, mis sisaldab ligi 540 säästva arengu alastes tekstides esinevat märksõna koos eestikeelsete sõnaseletuste ning inglise-, saksa- ja venekeelsete vastetega (vaata www.seit.ee/sass).

Sõnastik põhineb 2000. aastal SEI-Tallinna, ÜRO Arenguprogrammi ja Keskkonnaministeeriumi koostöös valminud raamatul "Säästva arengu sõnaseletusi", mis koondas suure hulga mõisteid kõikidest säästva arengu valdkondadest. Kuna tegemist on kiirelt areneva ja leviva valdkonnaga, siis avaldati juba raamatu saatesõnas lootust, et esimene väljaanne ei jää lihtsalt katsetuseks selle ala mõistete eestindamisel ja seletamisel, vaid areneb edasi, näiteks virtuaalsõnastikuna, mida on võimalik jooksvalt parandada ja täiendada. Nüüd on see teoks saanud.

Sõnastikku on täiendatud ligi saja uue mõiste ja oskussõnaga nii keskkonna-, majandus- kui sotsiaalvallas, aga ka näiteks juhtimis-, planeerimis-, haridus- ning kultuurialalt. Seletustes ei ole taotletud esitada uusi definitsioone, vaid avada mõistete

üldine tähendus ja kasutus säästva arenguga seotud tekstides. Juurde on lisatud uuemaid käsitlusi ning ajakohastatud näiteid. Võrreldes raamatuga on märksõnade hulgas mõnevõrra vähendatud organisatsioon, kuna nende kohta on Interneti-kasutajal hõlpsam otsida infot juba organisatsiooni kodulehtedelt.

Valdkondade hulka, mida on sõnastikus oluliselt täiendatud, kuulub ka ettevõtetus ja erasektori roll säästvas arengus, milles on viimastel aastatel ka Eestis hulgaliselt uusi mõisteid kasutusele tulnud. Näidete-na võib tuua sellised põhimõtted nagu ettevõtte ühiskondlik vastutus, jätkusuutlik ettevõtetus, tootja vastutuse põhimõte, õiglane kaubandus, ökoloogiline majandus, ökoloogiline turundus. Keskkonnujuhtimise meetoditest leiab huviline seletuse keskkonnahoidliku tootearenduse, tervikliku tootepoliitika, keskkonnategevuse tulemuslikkuse, olelusringi hindamise, ökokardistamise jm kohta.

Erasektorit puudutavad otseselt ka ühiskonnas toimuvad arengud. Globaalne ümberorienteerumine ehk relokaliseerumine,

arukas kasv, naftatootmise tipp on mõned märksõnad täiendatud sõnastikust, mis ettevõtetele võiksid huvi pakkuda. Kõiki taandeid peaks jätkusuutlikkuse saavutamiseks siduma süsteemne mõtlemine ja holism, vastutavus ja partnerlus jne.

Interneti-sõnastikku on mugav kasutada – sõnaseletustes on lingid nii ristviidatavatele sõnadele kui seotud mõistetele. Otsida saab märksõnu eesti, inglise, saksa ja vene keelest, samuti eestikeelsetest sõnaseletustest. Sõnastikus olevatest terminitest ja mõistetest saab ülevaate valdkondade kaupa ja tähestiku järgi. Ka võõrkeelseid vasteid on võimalik otsida tähestiku järgi. Samuti on andmebaasil olemas väljatrüki-sõbralik vorm – printida võib nii kogu sõnastikku kui ka otsinguga valitud sõnu.

Veebisõnastiku märksõnu on toimetanud ja uusi sõnaseletusi lisanud A. Annist, M. Jüssi, T. Kallaste, E. Kareda, P. Kuldna, V. Lahtvee, M. Michelis, H. Moora, A. Oja, T. Peil, K. Peterson, H. Poltimäe, E. Urbel-Piirsalu ja V. Viss. Sõnastiku täiendamist ja Interneti ülespanekut toetas Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Et andmebaasi on võimalik ka edaspidi täiendada, siis ootame teie ettepanekuid ja soovitusi, milleks võite kasutada iga tehtud otsingu lõpus või menüü tagasisidelehel olevat ettepanekute tegemise vormi.

Säästva arengu sõnaseletusi - Sõnastik - Windows Internet Explorer

http://www.seit.ee/sass/?ID=1

Säästva arengu sõnaseletusi - Sõnastik

Säästva arengu sõnaseletusi

EESSÕNA KASUTUSJUHEND SÕNASTIK KASUTATUD KIRJANDUS TAGASISIDE

Hetkel on sõnastikus 539 märksõna.

Otsi märksõna: Otsi

Keel: eesti inglise saksa vene

Otsingu tüüp: Täpne Hägus Sõnaseletustest

Valdkondade kaupa: Otsi

Tähestiku järgi: A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W Ö Ö Ü

Printi kogu sõnastik

KIK
KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

SEI

Säästva Eesti Instituut, SEI Tallinn
Viimati muudetud: 30-01-2007 15:34

JÄTKUSUUTLIK ETTEVÕTLUS ÜHISE TULEVIKU LOOMINE

Heather Worosz, The Natural Step

Kliimamuutused, kütusehinna tõus ja energiaturvalisus on vaid vähesed üleilmsetest probleemidest, mis tõstavad esile vajaduse tegelda säästva arengu teemaga. Viimastel aastatel oleme olnud tunnistajaks paljudele valitsuse, ettevõtete, aga ka avalikkuse tegevustele ja investeeringutele, vahenditele ja tehnoloogiatele, millele on külge riputatud säästva arengu silt. Need tegevused, teadlikkuse tõus ja kaasamine peaksid olema head ended meie ühise tuleviku loomisel, kuid miks me siiski pole näinud tõelist püüdlust säästva arengu poole?

Väljakutse, mille ees me seisame, ei ole seotud niivõrd intellektuaalse võimekuse, tehniliste ja tehnoloogiliste lahenduste või investeeringute puudumisega, vaid individuaalse ja kollektiivse usu puudumisega sellese, et me tõepoolest oleme suutelised end ümbritsevat suuremat süsteemi mõjutama. Puudub ka ühine arusaam sellest, mida tegelikult tuleks ette võtta jätkusuutliku arengu tagamiseks.

Indiviidi tasemel ei ole säästvalt elamine sageli võimalik. Sageli tunneme, et suurem süsteem meie ümber peab muutuma, enne kui ise saame oma käitumist muuta. Tihti ei saa me arugi, mida oleks vaja oma tavapärasel elus muuta. Sama on ka perekonna, kogukonna, omavalitsuse, valitsuse või ettevõtluse tasemel. Kogu süsteem on üles ehitatud moel, mis ei lase säästvat arengut kergesti ellu viia.

Kui olemasolev süsteem, mille me kõik koos oleme loonud, ei võimalda elada ja toimida säästvalt, siis näib meil tegu olevat ühiskonna ülesehituse probleemiga. Tundub, et me oleme loonud ühiskonna, mis on põhimõtteliselt vastuolus loodus-süsteemiga. Kui me ei suuda mõista selle ülesehituse probleemi põhiolemust, ei jõua me kunagi oma eesmärgini – jätkusuutlikkuseni.

Ettevõtted kulutavad palju raha ja aega oma tegevuse (ka keskkonna ja säästva arenguga seotud tegevuse) tulemuslikkuse mõõtmisele ja sellest teavitami-

sele. See on küll positiivne tegevus, kuid kahjuks peab tõdema, et probleemide lahendamine ülevalt alla ning oma tegevuse mõju vähendamine ei vii veel säästlikkuse ni. Muutma peab mõtteviisi ning mõistma suuremat süsteemi meie ümber.

EDU ÜMBERSÕNASTAMINE

Ühe esimese asjana tuleb uuesti defineerida mõiste "edu". Peame mõistma, et meie individuaalne edu on seotud looduskeskkonnaga, mille osa me oleme. Et olla edukas, peame mõistma looduses toimivaid reegleid ning nendele toetudes oma sotsiaalse (majandus-, poliitilise) süsteemi üles ehitama. Selleks aga peame üle vaatama oma praegused eesmärgid ja meetmed. Mida me õigupoolest siis tahame?

Üha enam arutletakse dilemma üle, et samal ajal kui sisemajandusekoguprodukt (elukvaliteedi indikaator) kasvab, on inimeste isiklik õnn ja usaldus vähenenud. Indiviidi tasemel, kui teatud põhivajadused on rahuldatud, ei tähenda rahaline rikkus alati paremat heaolu.

Kuidas defineerida ühiskonna edukust? Enne kui otsustame selle üle kogu ühiskonna tasandil, peaksime ehk üle vaatama oma isiklikud arusaamad ja väärtused. Ainult iseenda väärtuste peegeldamisega saame muuta kogu ühiskonda.

KÕIKEHÕLMAV MITMEKESISUS

Kui ebasäästlikkuse juured peituvad kuskil ühiskonnas, tõdeme taas, et indiviid üksi pole suuteline olukorda märgatavalt muutma. Kogu ühiskonnal tuleb parema tuleviku kujundamisel koostööd teha. Üha enam võib täheldada, et ettevõtte mitmekesisus ja sektoriülene koostöö on peamised mõjurid jätkusuutlikkuse tagamisel.

Mitmekesisuse mõiste on saamas sisulisemat tähendust kui lihtsalt moesõna või säästva arengu aruannetes ettevõtet positiivselt iseloomustav sõnakõlks. Kõikehõlmav mitmekesisus ei seisne üksnes selles, et me aktsepteerime teisi arvamusi ja erinevaid seisukohti ning mõistame, et otsuse tegemine võib võtta rohkem aega kui

tulemuse saavutamine. Pigem on oluline mõista, et oma teadmiste valdkonnas isolatsiooniga tegutsemine ei aita kaasa ühise lahenduse leidmisele.

Organisatsiooni kõikehõlmav mitmekesisus ja traditsiooniliste ühiskonna jaotuste ületamine on peamiseks mooduseks parema tuleviku saavutamisel. Selleks on vaja:

- Tähelepanelikult kuulata – iseennast ja teisi, et jõuda parema lahenduse ni
- Õppida – saada aru, et me oleme kõik üksteise õpilased ja õpetajad
- Luua usaldust – võtta aega, et teisi tõeliselt tundma õppida ja ühiseid seisukohti leida
- Läheneda kogu ühiskonnale ja probleemidele süsteemselt – olla võimeline nägema kogu pilti laiemalt, oma osa selles ning sõltuvust teistest.

UUT TÜÜPI JUHTIMINE

Jätkusuutliku tuleviku saavutamine toob esile ka uut tüüpi juhtimise vajalikkuse. Traditsioonilisest arusaamast enam ei piisa. Me ei saa oodata, et juhid tuleksid ja lahendaksid meie probleemid. Süsteemi osana mõjutame me oma elu iga päev nii individuaalselt kui ka kollektiivselt. Peame võtma vastutuse enda tegude eest ning leidma võimaluse hetkeolukorra parandamiseks.

Inimesed, kes on traditsioonilisel juhiksatsioonil, peavad looma sobivad tingimused individuaalse vastutuse ning ise-otsustamise tekkimisele. Käsu ja keeluga ei ole võimalik lahendada ühtegi jätkusuutlikkust puudutavat keerulist probleemi. Erinevad õigusaktid, poliitikad ja strateegiad on endiselt olulised, kuid kogemused näitavad, et vaid neist ei piisa. Et tulemuse kiirust ja kvaliteeti tõsta, tuleb teha ruumi osapoolte tahtejõule ja tarkusele.

Üks suuremaid väljakutseid uue juhtimisekontseptsioon puhul on muuta hetke ettekujutust inimese võimest mõjutada suuremat süsteemi enda ümber. Seni kuni ei tunnetata oma isikliku rolli ja võimet süsteemi muuta, ei suuda me sinna kunagi kollektiivselt jõuda.

Teine märkimisväärne takistus isejuhtimisele ning ühise tuleviku loomisele on "ei

ole aega”-mentaliteet ühiskonnas. Ei ole aega mõista meie praegust olukorda, aru saada teineteisest ning mõista mida tegelikult oleks vaja teha ja panna energiat jätkusuutlikuma ühiskonna loomisesse. Selline on olukord, mis on tegelikult kinni vaid meie tahtmises ja prioriteetides.

ÜHISE TULEVIKU LOOMINE

Millega me peaksime alustama, et juhtida ise ja paremini nii oma isiklikku kui ka tööelu, et olla täieõiguslikud osalejad ühise tuleviku loomisel kogu ühiskonnas?

Tõhusa juhtimise võtmeküsimuseks on arusaam sellest, mida me oma elult tahame ja mida mitte. Selleks on vaja selgust saada asjust millele kindlasti “ei” ütlesime. Samuti tuleb uskuda, et ka väga väikese osana suurest süsteemist saame me igaüks kaasa aidata jätkusuutlikkusele

ning et meie individuaalsetest kui kollektiivsetest pingutustest on kasu.

The Natural Step on rahvusvaheline valitsusväline organisatsioon, mis asutati 1989. aastal. Tema eesmärgiks on propageerida ja tõsta teadlikkust säästva arengu valdkonnas. TNS käsitleb erinevaid teemasid teaduslikult ja süsteemselt ning aitab organisatsioonidel, kogukondadel ja regioonidel ja piirkondadel mõista säästva arengu keerukat teemat. Süsteemne lähenemine jätkusuutlikkusele aitab parandada sektoriülest dialoogi, otsusetegemist ning koostööd organisatsioonide vahel.

<http://www.naturalstep.org>

Käesolev artikkel on kirjutatud projekti Jätkusuutliku arengu koolitusprogramm otsusetegijatele ja ettevõtte juhtidele raames.

2004. aasta lõpul alustas Säästava Eesti Instituut koos partneritega rahvusvahelist projekti Jätkusuutliku arengu koolitusprogramm otsusetegijatele ja ettevõtte juhtidele. Projekti eesmärk on parandada

teadmisi ettevõtete seotusest ja osast jätkusuutliku arengu tagamisel ning rakendada neid teadmisi praktikas. Eesmärgi saavutamiseks koostati koolitusmaterjalid, mille alusel viidi 2006. aasta mais läbi loengukursus Tallinna Tehnikaülikoolis jätkusuutliku ettevõtte strateegilisest juhtimisest. 2006. aasta novembris koolitati aga ettevõtete juhte ja esindajaid. Lisaks koolitustele on valminud õppefilm “Alternatiivne ettevõtte” ning aruteluforum www.baltema.org/training_for_the_future. Valmivad veel multimeedia õpivahend ning ettevõtte ühiskondliku vastutuse käsiraamat.

Projekti rahastab Euroopa liidu Leonardo da Vinci programm ning projektipartneriteks on The Natural Step (www.thenaturalstep.org) ja Ungari Keskkonnateadliku Juhtimise Organisatsioon (www.kovet.hu).

Education and Culture

Leonardo da Vinci

ISO 14000 SARJA UUS STANDARD

Tänapäeval pööravad paljud organisatsioonid üha enam tähelepanu usaldusväärse keskkonnavalase tegevuse ja tulemuste saavutamise demonstreerimisele. Oma tegevuste, toodete ja teenuste keskkonnamõjude ohjamisest teavitamine on moodus tõsta organisatsiooni usaldusväärset ja mainet.

ISO 14000 standardite sarjas ilmunud uus standard – **ISO 14063:2006 Keskkonnamõju juhtimissüsteemid. Keskkonnavalane teavevahetus. Juhised ja näited** – aitab organisatsioonidel välja töötada sobiva suhtlusstrateegia ning vahendid keskkonnavalase teabe edastamiseks huvirühmadele. Standard annab juhiseid nii sisese

kui välise keskkonnavalase teavevahetuse ja suhtluse kasutamiseks organisatsiooni üldiste põhimõtete, poliitika ja strateegia kujundamisel, seejuures arvestades huvitatud osapoolte arvamustega. ISO 14063:2006 rakendamisel on palju kasu standardis toodud näidetest ja ettepanekutest, mis selgitavad standardis käsitletavaid lähenemisviise. Selles standardis leidub ka hulgaliselt viiteid teistele sarnastele juhenditele ja lähenemisviisidele.

Standardi koostanud töögrupi esimehe W. Gary Wilson sõnul on üha suurenev huvi keskkonna vastu tekitanud vajaduse selge ja läbipaistva keskkonnavalase teavevahetuse järele. Uus standard aitab organisatsioonidel luua sobilik keskkonnavalase suhtluse korralduse ja protseduurid. Standardi rakendamine on eriti oluline väikese ja keskmise suurusega ettevõtte-

tetele, kes peaksid enim olema huvitatud keskkonnavalase tulemuslikkuse demonstreerimisest.

Uus standard on kohaldatav kõikidele organisatsioonidele, olenemata nende suurusest, asukohast, struktuurist ja tegevusest. ISO 14063:2006 standardi järgi ei saa organisatsiooni tegevusi, tooteid ja teenuseid sertifitseerida. Standardit saab kasutada ISO 14001 standardi nõuetele vastava keskkonnamõju juhtimissüsteemi edasiarendamisel ja täiendamisel. ISO 14063 standardi näpunäiteid saavad edukalt kasutada ka standardiseeritud keskkonnamõju juhtimissüsteemi mitteomavad ettevõtted.

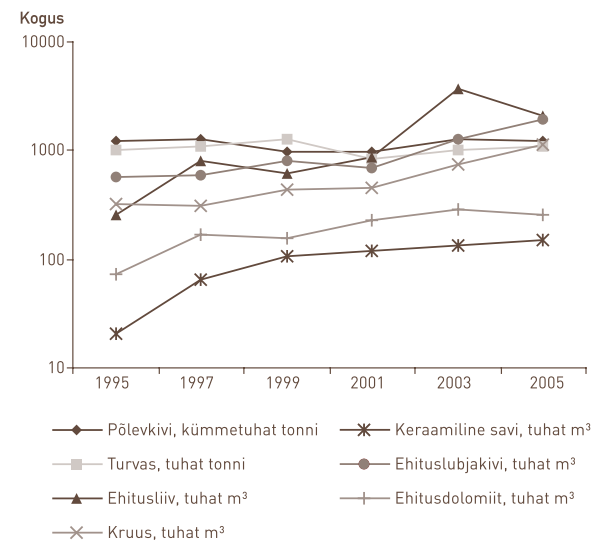
Inglisekeelse ISO 14063:2006 standardi saab Eesti Standardikeskusest ja see maksab 1146 krooni. Lisateave EVS-i klienditeenindusest, tel: 605 5060 või 605 5065, e-mail: standard@evs.ee.

KESKKONNASTRATEGIA 2030 JA KESKKONNATEGEVUSKAVA 2007–2013

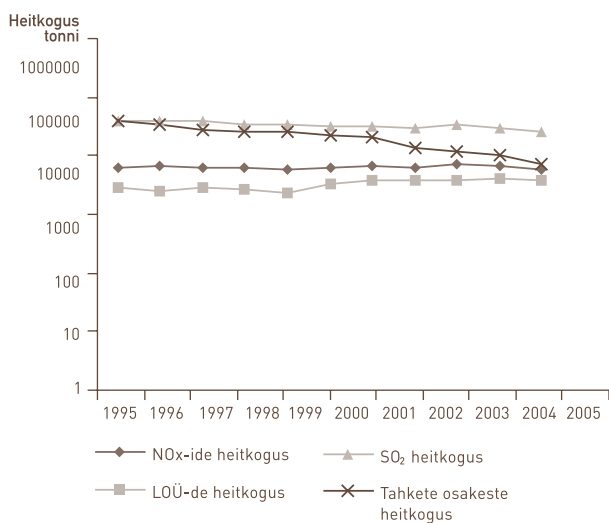
Evelin Urbel-Piirsalu, Säästva Eesti Instituut, keskkonnakorralduse programm

VALIK EESTI KESKKONNASEISUNDI NÄITAJAD

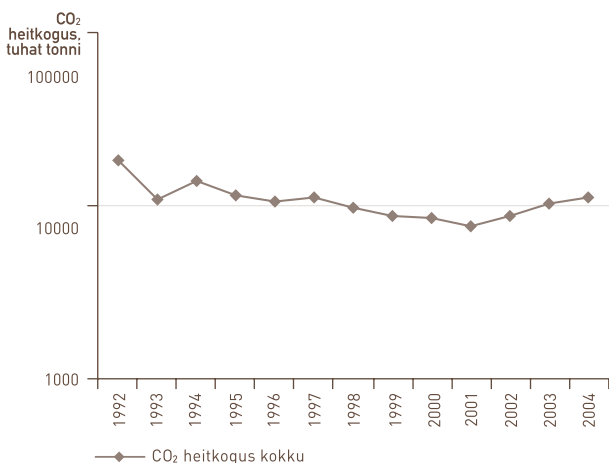
Maavarade kaevandamine, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003, 2005

Õhuheitmed paiksetest saasteallikatest, 1995–2005

Süsinikdioksiidi heitkogus, 1992–2004

2006. aasta lõpus valmis keskkonnaministeeriumis uus keskkonnastrateegia aastani 2030 ning keskkonnategevuskava 2007 – 2013, mis loovad aluse keskkonnaalasele tegevusele järgnevatel aastatel jooksul. Seetõttu on oluline tuua välja peamised punktid, kuidas nimetatud dokumendid ettevõtteid mõjutavad ning neid puudutavad. Keskkonnastrateegia sai aasta lõpus juba ka Vabariigi Valitsuse heakskiidu ning läheb nüüd edasi Riigikokku. Keskkonnategevuskava on läbinud ministeeriumide kooskõlastusringi ning ootab edasisaastamist Vabariigi Valitsusse.

Mõlemad dokumendid on jaotatud viide valdkonda: jäätmed ja loodusvarad, tervis ja elukvaliteet, energeetika ja transport, maastikud ja looduslik mitmekesisus ning kõiki eelnevaid valdkondi toetav keskkonnakorraldus. Keskkonnastrateegia annab kõigepealt ülevaate hetkeolukorrast igas valdkonnas ning esitab visiooni Eestist aastal 2030. Seejärel püstitatakse eesmärgid ning tegevussuunad igas valdkonnas. Keskkonnategevuskavas on iga strateegias määratletud tegevussuuna kohta välja toodud vajalikud tegevused aastateks 2007 – 2013, et saavutada strateegias püstitatud eesmärgid.

Kuna tegevuskavas määratletud tegevused on detailsemad, on siinkohal välja toodud just need. Otseselt ettevõtteid puudutavad peamiselt jäätmete ja loodusvarade ning keskkonnakorralduse valdkonnas planeeritud tegevused. Jäätmevaldkonnas jätkub senine jäätmetek-

ke vähendamise ning jäätmete käitlemise arendamise toetamine. Mitmed jäätmevaldkonna tegevused on seotud eelkõige kodumajapidamistes tekkivate olmejäätmetega, kuid tulevikus planeeritakse toetada ka parima võimaliku tehnoloogia kasutuselevõttu, arendada biolagunevate jäätmete taaskasutamist ja materjalide kasutamise ning jäätmevoogude vaheliste seoste analüüsi, kasutades selleks erinevaid vahendeid, nagu näiteks materjaliringluse analüüs. Maavarade valdkonnas on üks peamisi tegevusi kaevandavate ning kasutatavate ettevõtjate suunamine keskkonnasäästlikkuse poole. Selleks kehtestatakse tulevikus maardlate arendajatele rentimissüsteem, muudetakse maksusüsteem maavarapõhiseks ning eraldatakse tulevikus finantsvahendeid keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutuselevõtuks. Ka muude loodusvarade puhul toetatakse just nende keskkonnasõbralikku kasutamist ning selleks vajaliku süsteemi loomist. Seega on peaaegu kõikide loodusvarade puhul rõhk tehnoloogia arengul ning keskkonnanõuhooldikkust soodustavate ning toetavate süsteemide (sh maksusüsteem) arendamisel.

Kõige enam puudutavad aga ettevõtteid keskkonnakorralduslikud tegevused, mis toetavad kõiki valdkondi. Selles vallas jätkub keskkonnanõuhooldikkust (KKJS) arendamine selle edendamise ning kasutamise propageerimise kaudu, samuti KKJS-i kohandamine erinevat tüüpi organisatsioonidele, järeloomu hindamine, tulemuste levitamine ning keskkonnasõbraliku ettevõtte konkursid. Samuti arendatakse tulevikus edasi Euroopa Ühenduse ökomärgise süsteemi ning selle tutvustamist. Teine oluline tegevus on keskkonnamõju hindamise (KMH) süsteemi täiustamine. Selleks töötatakse välja ning käivitatakse KMH registrisüsteem ning ajakohastatakse seda pidevalt, töhestatakse KMH süsteemi korraldust ning toimimist ning koolitatakse KMH hindajaid ning tellijaid. Kolmanda tegevusena keskkonnakorralduses arendatakse keskkonnatehnoloogilist innovatsiooni, milleks on eelkõige tarvis välja töötada vajalik strateegia ning taktika ning uurida selle mõju keskkonnale ja sotsiaalsfäärile. Samuti on selles vallas ette nähtud uuringud perspektiivsuundade ja pakutavate lahendite rakendusvalmiduse selgitamiseks ning nende turunduslik analüüs ning saadud tulemuste analüüs ja teavitamine. Samuti on kavandatud keskkonnatehnoloogiliste

ECO-NET.EE – JÄTKUSUUTLIKU ETTEVÕTJA TEABEALLIKAS

Karin Kilk, Säästva Eesti Instituut, keskkonnakorralduse programm

Eelkõige väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele suunatud Euroopa Liidu Leonardo da Vinci programmi rahastatav rahvusvaheline projekt HERMES II on jõudnud staadiumi, kus koostöös Eesti Keskkonnanjuhtimise Assotsiatsiooniga on ilmunud teine teabeleht, loomisel on käesoleva aasta kevadel käivituv e-õppe programm ning loodud Interneti-portaali (www.eco-net.ee) on mitmeti täiendatud. Viimasest tahaski siinkohal lähemalt kirjutada.

Interneti-portaali [eco-net.ee](http://www.eco-net.ee) intensiivne täiendamine toimus möödunud aasta kolme viimase kuu jooksul. Nüüd leiab sealt põhjaliku ülevaate ettevõtetele olulistest keskkonnateemadest, loogiliselt esitatud valiku ettevõtetele olulistest õigusaktidest, samuti mitmest eri allikast kogutud uudiseid, teavet toimuvatest koolitustest, seminaridest ja ilmunud trükistest. Toimib ka foorum, mille eesmärk on anda portaaliküllastajatele võimalus omavahel suheldes tekkinud küsimustele vastuseid leida.

Foorumis osalemiseks tuleb end kodulehel registreerida. Portaali koondab ka muud HERMES II projekti tulemused – teabelehed ja ligipääsu loodavale e-õppe programmile.

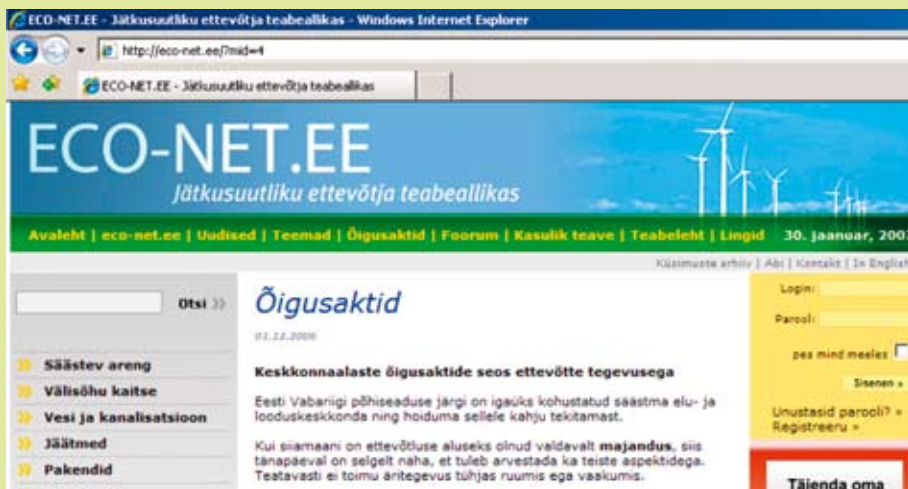
Suur rõhk pandi õigusaktide loendi esitamisele. Eesmärk oli muuta kogu seaduste ja määruste tihe rägastik ettevõtjale pisut paremini mõistetavaks. Selle töö tulemusena valmis portaali ühe osana loetelu valitud õigusaktidest teemade kaupa. Loomulikult ei suudeta ega ole ka mõtet koondada portaali kõiki ettevõtte ja keskkonna kokupuuteid reguleerivaid õigusakte, kuid olulisemad neist on siiski välja toodud. Valides näiteks menüüribalst teema “pakendid”, avaneb nii pakendi- kui pakendiaktiisiseadus ning nende seaduste alamaktid vastavalt seadusest tulenevale loogilisele järjestusele. Muuhulgas on teemadena esitatud veel säästev areng, välisõhu kaitse, vesi, jäätmed, kemikaalid, vedelkütused, kiirgus, keskkonnatasud, hädaolukorda-

de ohje jm. Lisaks avaneb võimalus saada ülevaade keskkonnaalaste õigusaktide eelnõudest. Teatavasti muutuvad õigusaktid pidevalt ning selle info leiab ka muudest allikatest, nt Riigi Teataja kodulehelt, kuid [eco-net.ee](http://www.eco-net.ee) soovib ettevõtjale vastu tulla ja selekteerib mingi ajaperioodi vältel aset leidnud muudatused just ettevõtjate seotud keskkonnaalastes õigusaktides. Muutunud õigusaktide alt leiab viimase 2–3 kuu jooksul täiendatud või täiesti uued õigusaktid. See tähendab ettevõttele seda, et piisab [eco-net.ee](http://www.eco-net.ee) külastamisest korra paari kuu jooksul, et saada ülevaadet ettevõtlusega seotud peamistest keskkonnaõigusaktide muudatustest.

Loodetavasti tekib portaaliküllastajate vahel elav diskussioon foorumis, kus on oodatud igasugu mõtteid, ideed, ettepanekud nii keskkonnanjuhtimisalastel teemadel kui ka muudel keskkonda laiemale puudutavates valdkondade kohta. Miks mitte arutleda näiteks õigusaktide teemal, mis ikka ja jälle peavalu kipub põhjustama. Ka portaali administraatorid püüavad diskussiooni edendamisele ja suunamisele kaasa aidata.

Portaali kaudu käesoleva aasta mais tööle hakkava e-õppe programmi eesmärk on pakkuda Interneti-põhist täiendõpet kõigile neile, kes soovivad laiendada oma keskkonnanjuhtimisalaseid teadmisi. Programmis on ette nähtud kolm õpimoodulit, mille saab läbida eraldi või koos, moodustades terviku keskkonnanjuhtimissüsteemi rakendamiseks ettevõttes. Õpimoodulite loomisel on järgitud ISO 14001 ja EMAS-i keskkonnanjuhtimissüsteemide ülesehitust.

Seni EKJA kodulehelt (www.ekja.ee) keskkonnanjuhtimisalast infot otsinud küllastajad leiavad selle nüüd www.eco-net.ee-st. EKJA koduleht pakub nüüd infot ainult organisatsiooni toimimise ja tegevustega seotud teemade kohta ja on n-õ rahulikum koduleht. ECO-NET.EE-s muutub info iga päev ning jagab küllastajatele operatiivset ettevõtluse ja keskkonnanjuhtimisega seotud teavet. Kõik keskkonnanjuhtimisega seotud sisuline teave – kasulik informatsioon, õigusaktid, uudised, teave koolitustest, seminaridest – paikneb nüüdsest [eco-net.ee](http://www.eco-net.ee) kodulehel. Seega võib öelda, et [eco-net.ee](http://www.eco-net.ee) toetab EKJA tegevusi. Et portaali iseenesest on valmis (loomulikult toimub pidev administreerimine), jääb vaid oodata küllastajate rohkust ja pealehakkamist neile avaneva teabe leidmisel ja soovida selle teabe otsustavalt ja tõhusalt kasutamist. Ootame ka kommentaare ja ettepanekuid [eco-net.ee](http://www.eco-net.ee) parandamiseks ja täiustamiseks.

pilootprojektide elluviimine ning suurtootmise ressursisäästlikkuse saavutamise toetamine.

Tegevused energeetikavaldkonnas mõjutavad otseselt energiatootmisettevõtteid, kuid energia kasutamise vähendamise toetamine ühe tegevusena puudutab ka kõiki teisi ettevõtteid. Transpordi osas on peaarv ühistranspordi ja kergliikluse

arendamisel ning toetamisel. Inimese tervise ja elukvaliteedi valdkonnas on ettevõtte seisukohast pööratud just väliskeskkonnast tulenevate inimese tervist mõjutavate riskide ja mõjude vähendamisel. Selleks parandatakse seire-, info- ning järelevalvesüsteeme ning tõstatatakse inimeste ja spetsialistide teadlikkust.

Täpsemat teavet keskkonnastrateegia eesmärkide ja tegevussuundade ning keskkonnategevuskava tegevuste kohta leiate Keskkonnaministeeriumi kodulehelt (www.envir.ee/2959 ning www.envir.ee/2851)

TRÜKISED

Jäätmearuandluse juhendmaterjal

Jäätmete liigitamise ja arvestuse pidamise ning jäätmearuannete koostamisega seoses on tõstatunud palju küsimusi, mis tingis vajaduse jäätmearuandlust käsitleva juhendmaterjali järele.

Jäätmearuandluse juhendmaterjal püüab pakkuda ülevaadet jäätmearuandlust ja sellega seonduvaid teemasid reguleerivate õigusaktide nõuetest ning anda selgitusi ja juhendeid jäätmearuande koostamiseks. Juhendmaterjal on mõeldud eelkõige jäätmearuande vastuvõtjatele ja esmastele kontrollijatele – Keskkonnaministeeriumi keskkonnateenistuste jäätmespetsialistidele, aga ka jäätmearuandluse ja -aruandluse kohuslastele – ettevõtetele, sh jäätmeäritluste ettevõtetele. Juhend pakub vajalikku teavet ka teistele huvirühmadele.

Juhendi koostas Säästva Eesti Instituut koostöös Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskusega ning Keskkonnaministeeriumi keskkonnateenistustega. Juhendi koostamist rahastas Keskkonnaministeerium.

Juhendi elektrooniline versioon on kättesaadav Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse kodulehel (www.keskkonnainfo.ee) või eco-net.ee kodulehel.

Euroopa Ühenduse ökomärgise taotlemine

Juhendmaterjali eesmärk on tutvustada Eesti ettevõtjatele ökomärgise ja selle olulisust tootjale ning anda juhiseid Euroopa Ühenduse (EÜ) ökomärgise taotlemiseks. Paari tooterühma näite toel tutvustatakse ettevõtjatele EÜ ökomärgise andmise kriteeriumeid ja taotlusprotsessi. Lisaks tutvustatakse ökomärgiste seotust selliste valdkondadega nagu keskkonnahoidlik tootearendus, keskkonnahoidlikud hanked, keskkonnanjuhtimissüsteemid, keskkonnavalase teabe levitamine jne.

Juhendmaterjal on koostatud Keskkonnaministeeriumi tellimisel Säästva Eesti Instituut. Projekti rahastas Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Juhendmaterjal on kättesaadav Keskkonnaministeeriumi kodulehelt või saadaval samast trükitud kujul.

Kontakt: Irma Pakkonen, Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse peaspetsialist, irma.pakkonen@envir.ee, tel 626 2974.

MIS TEHTUD?
MIS TEOKSIL?

7. detsembril toimus toimus RECO projekti raames EKJA seminar "Jäätmearuandluse aruandlusest", kus anti ülevaade jäätmearuandluse taotlemisest ning tutvustati jäätmearuandluse juhendmaterjali.

Ettekanded on saadaval EKJA kodulehel www.ekja.ee

15. veebruaril korraldab Eesti Standardikeskus koostöös TJO Konsultatsiooniga töötervishoiu ja -ohutuse juhtimissüsteemi EVS 18001:2006 koolitusseminari.

Lisateave: www.evs.ee

16. veebruaril korraldab Balti Keskkonnafoorum hotellis Dzingel (Tallinn, Männiku tee 89) seminari "Taimekaitsevahendite ohud veekeskkonnale ja nende vältimine" Lisateave:

MTÜ Balti Keskkonnafoorum
Tel/Faks +372 660 4766
sandra.oisalu@bef.ee

22. veebruaril toimub EKJA korraline seminar, mille teemaks on kasvuhoonegaasidega kauplemine Eestis.

Päevakava EKJA kodulehel www.ekja.ee

2.–3. märtsil viib Balti Keskkonnafoorum hotellis Salzburg (Pärnu mnt 555, Laagri, Tallinn) läbi 2-päevase koolitusseminari "Tööstusettevõtete keskkonnanjuhtimise koolitus". Koolituse teemadeks on sisend-väljund analüüs, jäätmearuandluse korraldus, kemikaaliohutuse ettevõtete jne. Koolitusele on oodatud osalema metalli-, trüki-, puidu- ja mööblitööstuse ettevõtete esindajad. Hind 2900 krooni.

Lisateave ja registreerumine:

Katrin Juhanson, tel: 660 4643,
katrin.juhanson@bef.ee

6.–8., 12.–16. märtsil ja 2.–4. aprillil korraldab Bureau Veritas Eesti koolitused siseaudiitoritele ning kvaliteedi- ja keskkonnanjuhtimissüsteemide juhtaudiitoritele.

Täpsem teave www.ekja.ee või:

Alar Sistok
Bureau Veritas Eesti OÜ
Tel +372 667 6614
alar.sistok@ee.bureauveritas.com

5. aprillil toimub EKJA üldkoosolek, kus vaadatakse üle EKJA 2006.a tegevused ja planeeritakse 2007. a tegevusi. Tava-päraselt eelneb koosolekule EKJA korraline seminar. **Üldkoosoleku toimumise asukoht täpsustub.**

roheline trükis

Trükitud looduslike õlide ja väikude baasil valmistatud värvidega 100% taastoodetud paberile Cyclus Offset, millele on omistatud Euroopa Ühenduse ökomärgis.

©TRIIP 2007

Külastage EKJA kodulehte www.ekja.ee